

SYLWETKI PROFESORÓW POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

36 1

WŁADYSŁAW ZAWADZKI
(1885—1939)

Władysław Zawadzki urodził się 8 IX 1885 r. w Wilnie jako syn Feliksa, znanego wileńskiego księgarza i wydawcy. Nauki początkowo pobierał w domu, następnie kształcił się w I gimnazjum wileńskim. Jako uczeń kierował tajną grupą samokształceniową; w młodości związał się z działającą nielegalnie w Wilnie Polską Partią Socjalistyczną (PPS). W 1903 r. uzyskał świadectwo dojrzałości i rozpoczął studia na Wydziale Fizyczno-Matematycznym Uniwersytetu Moskiewskiego. Po dwóch latach przeniósł się do Krakowa, gdzie podjął studia filozoficzno-humanistyczne na Uniwersytecie Jagiellońskim (UJ). Z początkiem 1906 r. przerwał studia i jako działacz PPS prowadził przez kilka miesięcy działalność agitacyjną w Łodzi. Po rozłamie, do jakiego doszło niebawem w PPS, odsunął się od czynnego udziału w ruchu socjalistycznym.

Zapewne pod koniec 1906 r. W. Zawadzki wyjechał do Zurychu, a stamtąd do Paryża. Raz jeszcze zmienił swe zainteresowania naukowe, podejmując studia ekonomiczno-społeczne w paryskiej École Libre des Sciences Politiques. Ukończył je w 1909 r. po przedstawieniu pracy dyplomowej pt. „Sociétés cooperatives de vente”, po czym podjął samodzielną pracę naukową. Łącząc swoje dotychczasowe zainteresowania, badał możliwości zastosowania matematyki w naukach ekonomicznych. W 1914 r. wydał w Paryżu swe pierwsze znaczące dzieło „Les Mathématiques appliquées à l'Économie politique” (wydane w tymże roku w Wilnie w przekładzie na język polski pt. „Zastosowanie matematyki do ekonomii politycznej”). Wiosną tego roku podjął starania o uzyskanie docentury na UJ, przerwane z powodu wybuchu I wojny światowej.

Początkowy okres wojny spędził w Wilnie, oddając się pracy społecznej i politycznej (m.in. jako wiceprezes Komitetu Obywatelskiego). Jesienią 1917 r. został powołany na wykładowcę ekonomii politycznej w Politechnice Warszawskiej (PW), w związku z czym przeniósł się do Warszawy. W latach akad. 1917/18—1918/19 wykładał ekonomię na wszystkich wydziałach PW z wyjątkiem Wydziału Architektury. Od 1918 r. był też wykładowcą historii doktryn ekonomicznych w Wyższej Szkole Handlowej (późniejszej Szkole Głównej Handlowej — SGH) w Warszawie. Wkrótce po odzyskaniu niepodległości znalazł się w pierwszym 38-osobowym gronie profesorów PW. W dn. 14 V 1919 r. uzyskał nominację na profesora nadzwyczajnego i objął Katedrę Ekonomii Politycznej na Wydziale Inżynierii Wodnej (prowadzoną krótkotrwale do października tego roku).

Ten okres życia W. Zawadzkiego wypełniony był nie tylko pracą dydaktyczną w warszawskich szkołach wyższych, ale również aktywną działalnością polityczną. W latach 1916—1917 był prezesem Związ-

ku Niepodległości, a od czerwca do października 1918 r. wchodził w skład Rady Stanu Królestwa Polskiego. W końcu 1918 r. należał do grona współzałożycieli Komitetu Obrony Kresów, z ramienia którego spędził kilka tygodni w Paryżu, aby bronić sprawy polskiej na Kongresie Pokojowym. Od lutego do kwietnia 1919 r. pracował w Ministerstwie Spraw Zagranicznych jako naczelnik jednego z wydziałów.

Z początkiem października 1919 r., uzyskawszy bezpłatny urlop w PW, prof. W. Zawadzki przeniósł się do Wilna, gdzie objął wykłady ekonomii politycznej na Uniwersytecie Stefana Batorego; od lipca 1920 r. jako profesor zwyczajny. Odtąd związany był z tą uczelnią do 1932 r., sprawując w niej m.in. funkcję dziekana Wydziału Prawa i Nauk Społecznych (1922—1924). Był to w jego życiu okres wyjątkowej pracy naukowej, której owocem stało się kolejne dzieło „Teoria produkcji” (1923). Przez kilka lat kierował biurem studiów naukowych przy Ministerstwie Skarbu, w którym przeprowadzał badania nad metodami szacowania majątku i dochodu narodowego.

W 1931 r. został powołany do służby państwowej, początkowo jako wiceminister skarbu i minister bez teki, a od września 1932 r. do października 1935 r. jako minister skarbu w kolejnych gabinetach: A. Prystora, J. Jędrzejewicza, L. Kozłowskiego i W. Sławka. Funkcję tę wypadło mu sprawować w okresie głębokiego kryzysu gospodarczego. Jako ministrowi skarbu nie udało mu się wypracować antykryzysowej strategii finansowej, natomiast jego niewątpliwą zasługą pozostaje uporządkowanie ustawodawstwa skarbowego oraz przygotowanie przepisów dotyczących pieniądza i przepisów dewizowych.

Z chwilą przejścia na emeryturę (październik 1935) powrócił do pracy naukowej i dydaktycznej w warszawskiej SGH, w której od kwietnia 1937 r. kierował Katedrą Ekonomii II. Pomimo pogarszającego się stanu zdrowia prof. W. Zawadzkiego na ten okres jego życia przypadają największe osiągnięcia dydaktyczne. Skupił wówczas wokół siebie grono studentów i młodych naukowców, dla których był wzorem uczonego, od którego uczyli się umiejętności badawczych. Był to jednocześnie okres jego najdojrzałych prac naukowych.

Pełna bibliografia prac prof. W. Zawadzkiego zawiera 33 pozycje, w tym 4 książki. Jego znane i cenione w świecie prace stawiają go wśród twórców współczesnej myśli ekonomicznej. Miarą jego autorytetu naukowego było wybranie w 1931 r. na członka zarządu Econometric Society — międzynarodowego towarzystwa ekonometrycznego, którego był także członkiem założycielem. Prof. W. Zawadzki zmarł 8 III 1939 r. w Warszawie, a pochowany został na cmentarzu Św. Piotra i Pawła na Antokolu w Wilnie. Był odznaczony m.in. Krzyżem Komandorskim Orderu Polonia Restituta i Krzyżem Niepodległości.

Opracowała Aurelia Jermakowicz